
Profesionālās pilnveides seminārs „Darba vides bioloģiskie riskā faktori”



Profesionālās pilnveides seminārs Bioloģiskie riska faktori

Ievads un semināra atklāšana

„Darba vides bioloģiskie riski faktori”

Ivars Vanadziņš, Dr.med., Darba drošības un vides veselības
institūts, Rīgas Stradiņa universitāte
Kontakti: ivars.vanadzins@rsu.lv
Rīga, 16.06.2011.



Ievads un semināra mērķis

- Nākamais no VSAA "Darba aizsardzības preventīvo pasākumu plāna 2011.gadam" semināriem
- **Šogad vēl plānotie?**
 - *Riski poligrāfijas un Tekstilizstrādājumu nozarēs - septembris -*
 - *Prasības darbam augstumā - novembris*



Semināra mērķis

- Iepazīties ar:
 - Svarīgākajiem bioloģiskajiem riska faktoriem un biežākajām nozarēm, kurās tie sastopami
 - To radītajām sekām, noteikšanu, novērtēšanu, profilaksi u.c.
- Kā arī - Iespēja satikties nozarē strādājošiem speciālistiem, diskutēt, izrunāt neskaidrus jautājumus un uzzināt "svaigākos" jaunumus



Kāpēc tieši Bioloģiskie riska faktori

- ❑ Samērā (ļoti) plaši izplatīti un ļoti daudzveidīgi
- ❑ Maz atpazīti un novērtēti, maz informācijas un nepietiekams izpratnes līmenis
- ❑ Bieži vien ļoti vienkārši *kontrolējami* un *novēršami*
- ❑ Iespējama ārkārtīgi strauja un nekontrolēta izplatīšanās, pašu faktoru apjoms var dramatiski mainīties īsā laikā



Pasaulē un ES?

- Aptuveni 15% nodarbināto ikdienā varētu būt saistīti ar bioloģiskajiem riska faktoriem (aptuveni puse no tiem veselības un sociālajā aprūpē, kur bioloģiskajiem riskiem tieši pakļauti $\sim 2/3$)
- Katrs 10 nodarbinātais atzīst, ka ir pakļauts tiešai bioloģisko aģentu ekspozīcijai (piemēram, atkritumiem, bioloģiskiem ķermeņa šķidrumiem un laboratorijas materiāliem)

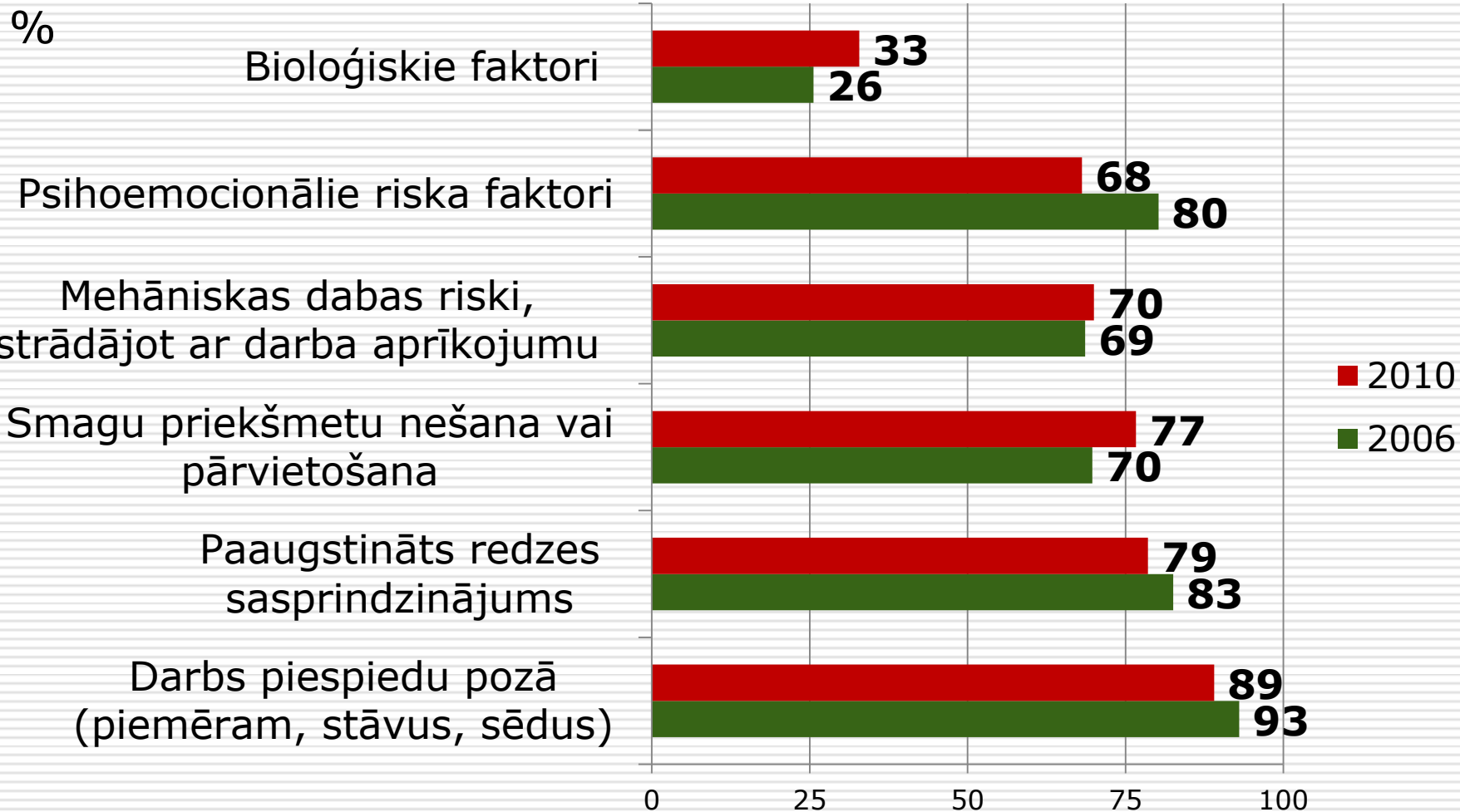


Pasaulē un ES?

- Katru gadu 320 000 nodarbināto pasaulē mirst no aroda infekcijas slimībām
 - 5000 no tiem ES
- Vismaz 15% audzēju pasaulē ir dažādu bioloģisko faktoru - vīrusu, baktēriju vai parazītu izraisīti (piem., aflatoksīns B1 no *Aspergillus flavus*, VHB, koka putekļi u.c.)
- ES katru gadu apmēram 2000 atzītu arodslimību (ievērojamas atšķirības valstu starpā)

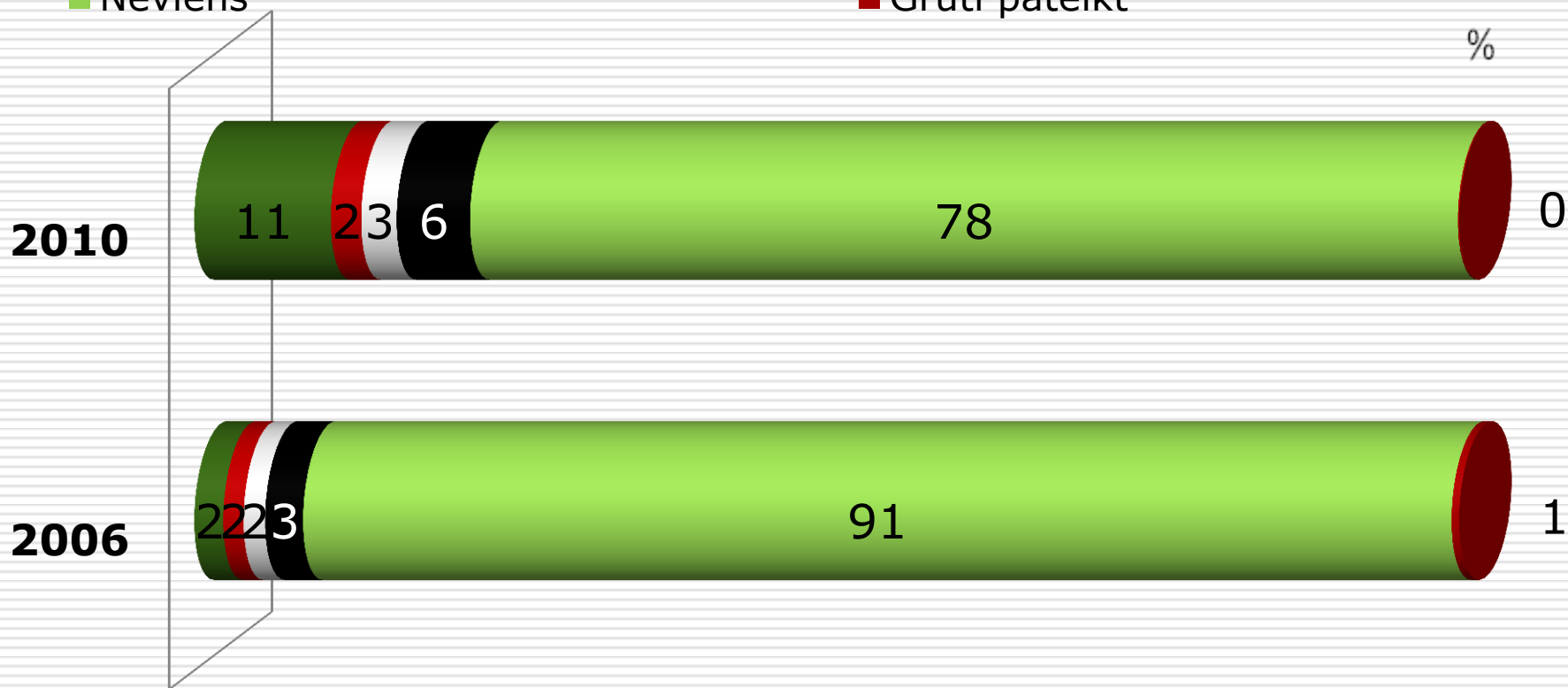


Būtiskākie darba vides riska faktori – DAS aptaujas dati



Darba devēju viedoklis par bioloģisko riska faktoru izplatību

- Visi darbinieki
- Aptuveni puse darbinieku (~50%)
- Neviens
- Vairāk par pusi darbinieku (>50%)
- Mazāk par pusi darbinieku (<50%)
- Grūti pateikt



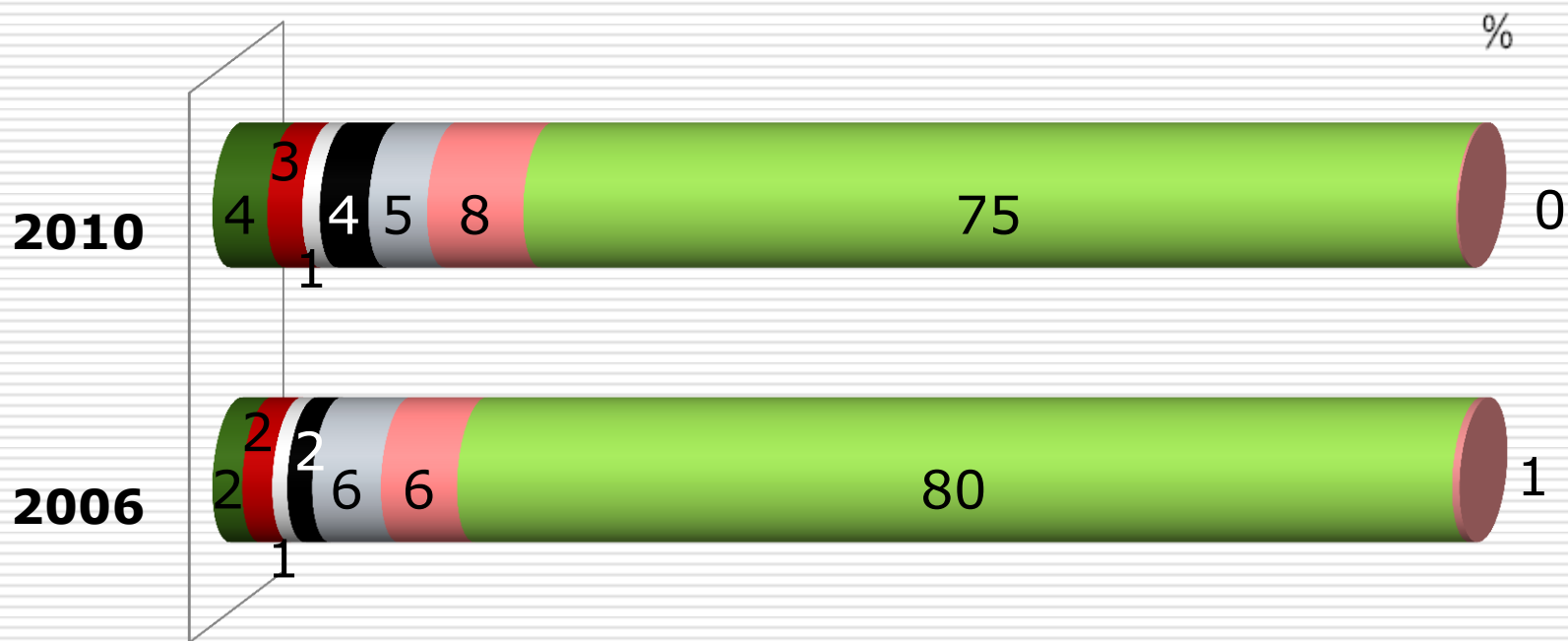
Nozares, kur visbiežāk minēti bioloģiskie riska faktori

- veselības un sociālās aprūpe (79%, 2006.gadā bija 39%)
- lauksaimniecība un mežsaimniecības (67%, 2006.gadā bija 42%)
- zvejniecība (37%)
- ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde (29%)
- ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana (24%)



Nodarbināto viedoklis par bioloģisko riska faktoru izplatību

- Visu laiku
- Apmēram 3/4 no visa laika
- Apmēram 1/4 no visa laika
- Nekad
- Gandrīz visu laiku
- Apmēram pusi no visa laika
- Gandrīz nekad
- Grūti pateikt



Vakcinācija (darba devēju aptaujas dati)

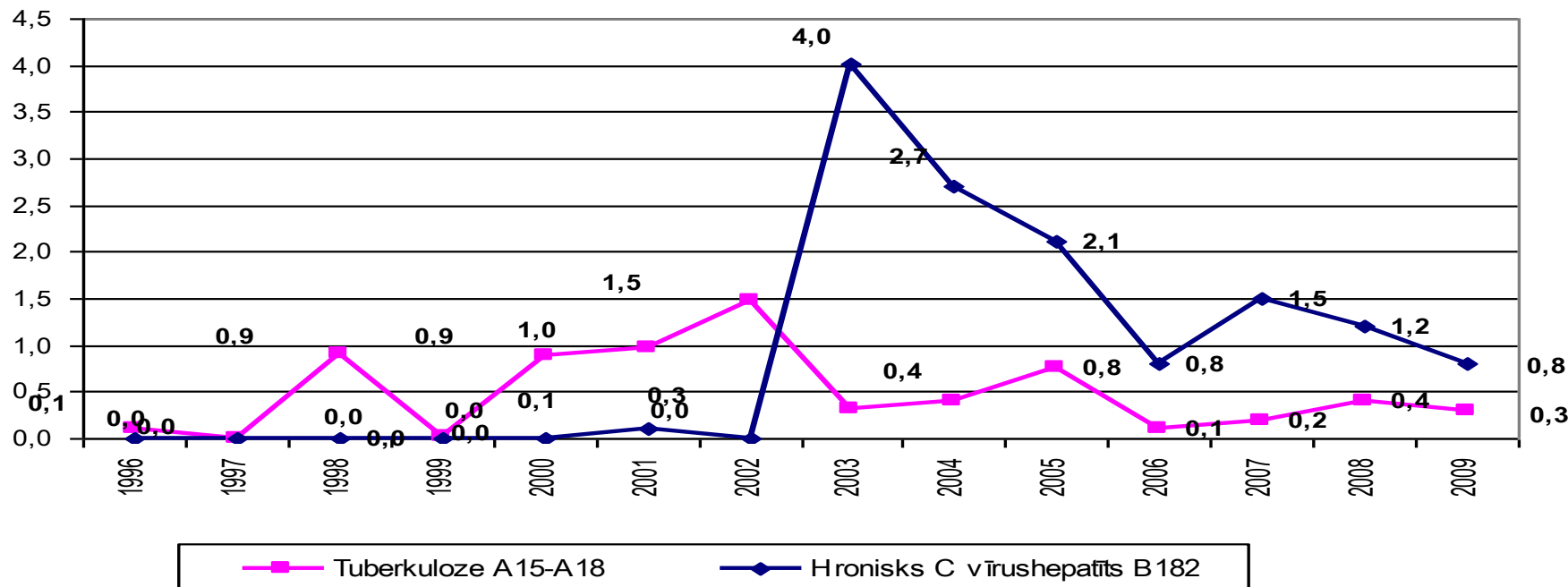
- 2006.gadā:
 - 14% darba devēju ieguldīja finansiālos līdzekļus darbinieku vakcinācijai,
 - 17% vakcinācija ir bijusi iekļauta veselības apdrošināšanas polisēs.
- 2010.gadā:
 - 9% darba devēju ieguldīja finansiālos līdzekļus darbinieku vakcinācijai,
 - 22% vakcinācija ir bijusi iekļauta veselības apdrošināšanas polisēs.

Darba devēju skaits, kas ir nodrošinājuši vakcināciju, ir palicis nemainīgs.

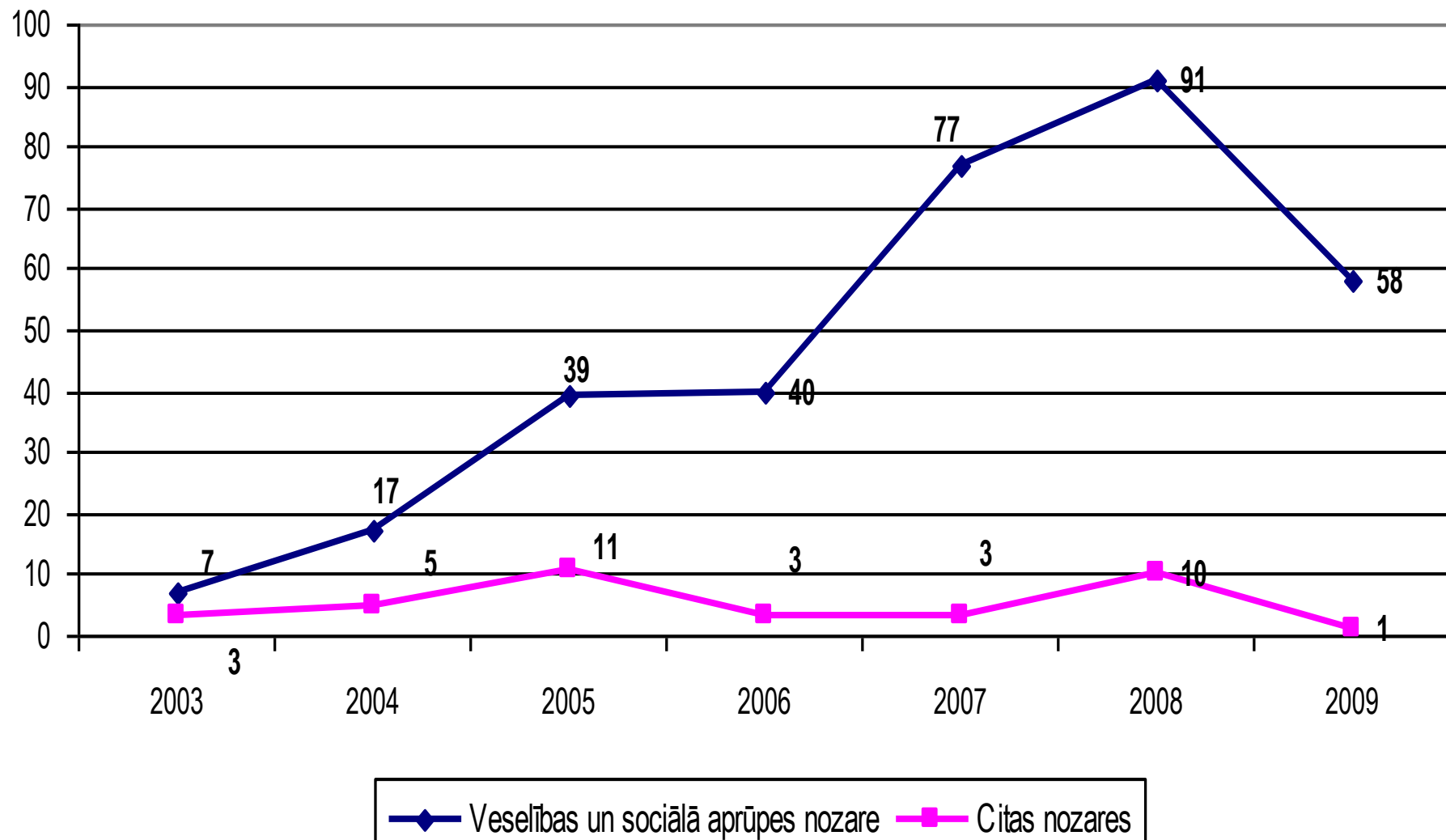


Bioloģisko faktoru izraisītās arodslimības Latvijā

- Tiek maz reģistrētas, lai gan noteikti ir stipri vairāk (t.sk. Ērču encefalīts, borelioze, VHB u.c.)
- Absolūtos skaitļos 2010.gadā: 5 tbc un 5 VHC gadījumi
- Daži specifiski gadījumi katru gadu



Nelaiemes gadījumi ar potenciālu inficēšanās risku (avots: VDI)



Kas notiks tālāk?

- Bioloģiskie riska faktori atzīti par vienu no problēmatiskajām riska faktoru grupām ES, kurai raksturīgas arī daudzas **jaunas problēmas**
- Globālo epidēmiju (SARS, putnu gripas, gan veco infekciju – holēras, dzeltenā drudža u.c.) radītie darba vides riski
 - Izplatās dažu stundu laikā – visvairāk apdraudēti transporta un lidostu sektora darbinieki, biznesa ceļotāji, dažādu misiju dalībnieki u.c.
 - **E.coli Vācijā!!!**
 - Daudzas vēl nav ārstējamas...



“Jaunie” vai “Pieaugošie” bioloģiskie riska faktori

- Darbs attīrīšanas iekārtās, atkritumu izgāztuvēs, dedzinātavās
 - Daudz “bioaerosolu” kombinācijā ar toksiskām ķīmiskām vielām (svins, kadmijs, dzīvsudrabs, polihlorinētie bifenili; > 100 gaistošo organisko savienojumu; dioksīni, furāni)
 - Specifiskie atkritumi (piem., medicīniskie – hepatīts B, HIV/AIDS u.c.)



“Jaunie” vai “Pieaugošie” bioloģiskie riska faktori

- Antibiotiku rezistentu mikroorganismu izplatība
 - Nekontrolēta antibiotiku lietošana un izplatība (piem., pat ES tikai 2006.gadā aizliedza pievienot antibiotikas dzīvnieku barībai + lietošana slimnīcās, veterinārijā)
 - Ļoti grūti ārstējamas, netipiskas infekcijas tādās profesijās, kas saistītas ar dzīvnieku kopšanu un veselības aprūpi



“Jaunie” vai “Pieaugošie” bioloģiskie riska faktori

- Nepietiekams vai nekvalitatīvs bioloģisko riska faktoru novērtējums
 - Trūkst viegli lietojamu identificēšanas un koncentrācijas noteikšanas metožu (esošās dārgas un sarežģītas)
 - Trūkst AER bioloģiskajiem aģentiem
- Iekštelpu gaisa kvalitāte (g.k. pelējuma sēnes)
 - Identificētas vismaz 100 000 sugu, visuresošas – gan birojos, gan rūpnīcās
Pazīstamākas sekas: Slimo ēku sindroms, astma, elpošanas ceļu slimības utmldz.



Secinājumi

- ❑ Trūkst informācijas un kopējais izpratnes līmenis nav pietiekoši augsts
- ❑ Mūs apdraud (arī darba vietās) globālās epidēmijas un jaunie bioloģiskie riski
- ❑ Bioloģiskie riska bieži vien ļoti labi kontrolējami, bet to reālā riska novērtēšana ļoti sarežģīta (nav AER u.c.)
- ❑ Bieži vien pat labi zināmas lietas netiek pienācīgi darītas (piem., saduršanās gadījumu, ērcu kodumu u.c. Reģistrēšana, dezinfekcijas pasākumi, higiēnas pasākumi, vakcinācijas u.c.)
- ❑ Nav pietiekami informatīvie materiāli un vadlīnijas



Lūgums izteikt viedokli!

- Aptaujas anketa
 - Lūgums aktīvi piedalīties ierosinājumu izteikšanā par to, kāda veida informācija būtu iekļaujama vai akcentējama 2011.gada informatīvajos materiālos par bioloģiskajiem riska faktoriem
- Ja ir kādi visiem aktuāli paziņojumi – lūgums pieteikties, lai varētu to noorganizēt semināra noslēgumā



Iespēja saņemt 2 jaunas grāmatas – Kafijas pauzes laikā - 1 eksemplārs uz iestādi!

